

Оперативні дані Держфінпослуг свідчать про серйозну інституційну кризу, адже більшість фінансових установ, що мають ліцензії на відповідну діяльність, у 2009 році таку діяльність не здійснювали [2]. Лише інвестиційний потенціал банків, які певною мірою зберегли довіру інвесторів та мають неспівставно більші оборотні кошти та власні інвестиційні ресурси. Водночас, висока концентрація на небанківських ринках (особливо серед страховиків та ломбардів, табл. 2) є підставою для серйозного розгляду питання про створення єдиного регулятора.

Література

1. Основні показники діяльності банків України // http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm
2. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг. Офіційний сайт // <http://www.dfp.gov.ua/>
3. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Офіційний сайт // <http://www.ssmc.gov.ua/>

УДК 351:82: 658

Т. А. Новицька, здобувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування, Академія муніципального управління

СТРАТЕГІЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТОРАМИ

Світова практика заохочення закордонних вкладень свідчить, що в окремих випадках податкові важелі можуть стати не тільки важливим, а й вирішальним спонукальним мотивом для інвесторів. Ідеться про податкові гавані та офшорні зони. Податкова гавань — це ті країни і території, де встановлені суттєві пільги, перш за все податкові, що поширюються і на національні, і на іноземні компанії (міста Лондон, Нью-Йорк, штат Каліфорнія у США). У світі нараховується близько ста податкових гаваней та офшорних центрів.

Як правило, компанії, що працюють у податкових гаванях та офшорних зонах, сплачують незначну кількість чітко визначених податків — реєстраційний збір (від кількох десятків до кількох тисяч доларів), річний збір (або невеличкий податок на прибуток), збір за перереєстрацію. Витрачаються також незначні кошти на оформлення документації, відкриття банківських рахунків та

здійснення банківських операцій, оренду приміщення та адресу, послуги інфраструктури (транспорт, зв'язок, пошта тощо). За деякими розрахунками, витрати на створення офшорної компанії становлять у середньому 5 тисяч доларів, а утримання — ще 2–3 тисячі доларів щорічно.

Характеризуючи податкову систему України, слід визнати, що вона має ряд хиб, пов'язаних, на нашу думку, перш за все з відсутністю досвіду формування державної політики у сфері оподаткування та недосконалістю управління податковими органами як складовою частиною апарату держави. Витрати платників податків на виконання податкового законодавства досі залишаються високими, і це за умов катастрофічного падіння попиту на внутрішньому ринку, зuboжіння народу, збитковості більшості підприємств. Вводяться нові податки й збори, сплата яких не має належного наукового методичного обґрунтування. Законослухняним платникам доводиться витрачати багато часу на обчислення податків, їх облік та включення у звітність. Податковий тягар розподіляється між різними суб'єктами нерівномірно. Окремим компаніям надаються значні (і необґрунтовані) податкові пільги. Отже, внаслідок відсутності правового регулювання надання пільг серед платників податків має місце справедливе невдоволення податковою системою, яка залишається заплутаною та передбачуваною.

Проте держава шукає нових, на її думку, ефективніших шляхів залучення іноземного інвестування за допомогою податкових важелів. Зокрема, в Україні функціонує кілька спеціальних (вільних) економічних зон, де запроваджено пільговий режим інвестиційної та іншої господарської діяльності.

Інвестиційні проекти реалізуються, в основному на території крупних промислових місць. Між тим малі місця і райони залишаються у ролі пасинків, куди потенційні інвестори йдуть із великим небажанням. Для розширення кола інвесторів економісти пропонують зменшити законодавчо визначений розмір інвестиційних ресурсів до 500 тис., 400 тис., а то й до 200 тис. дол. США [1, с. 38]. На наш погляд, такий розмір інвестицій у 400 або 200 тис. дол. США, може бути прийнятий на подальших етапах розвитку спеціальних економічних зон. На даному етапі слід знизити планку у 2 рази (до 100 тис. дол. США). Це буде сприяти появленню нових пропозицій по реалізації інвестиційних проектів, що надасть можливість кількісно змінити не тільки склад інвесторів, але й обсяги інвестиційних ресурсів, що у подальшому призведе до збільшення надходжень до державного та місцевого бюджетів.

У державі не існує чітко визначеної узгодженої на різних рівнях стратегії роботи з нерезидентами. Навіть більше, й досі точаться дискусії з приводу реформування податкової системи. Думка про те, що усі проблемні питання вдасться вирішити після прийняття Податкового кодексу, є хибною. Таємницею не є те, що податкове законодавство зазнає частих та значних змін.

Розвиток податкової системи має будуватися на науково обґрунтованих принципах і враховувати зарубіжний досвід. Іноземний інвестор має змогу порівнювати податкові режими різних країн, тому, можливо, їх можна залучати до розв'язання проблем удосконалення податкової системи. Слід домогтися, аби податки виконували усі властиві їм функції, у тому числі регулятивну й стимулюючу. Податки мають стимулювати інвестування, зокрема, іноземне. Кількість податків та зборів слід скоротити, у першу чергу, це стосується тих стягнень, яких не можна обґрунтувати з точки зору економічної теорії, таких як, наприклад, податку на прибуток від застосування понижуючого коефіцієнта до норм амортизаційних відрахувань. Нерезиденту важко пояснити, чому при купівлі валюти він повинен сплачувати один відсоток до Пенсійного фонду.

Та головна проблема — забезпечення стабільності податкового законодавства, це «головний біль» не тільки України, а й усіх країн із перехідною економікою [2, с. 99]. Не секрет, що попит на іноземні інвестиції значно перевищує пропозиції. І усі країни ведуть гостру конкурентну боротьбу за кошти нерезидентів. Тому не дивно, що переважна більшість країн запроваджує ліберальні зміни, які стосуються діяльності нерезидентів. Вітчизняні органи регулювання, навпаки, намагаються контролювати майже усі господарські процеси, вимагають здійснювати багато зайвих процедур, на підставі бюджетного дефіциту запроваджують нові податки, видають нові й нові правові акти, що веде до нестабільності правового регулювання. Отже, слід розробити стратегію взаємодії з іноземним інвестором. І не тільки розробити, а й виконувати її.

Література

1. *Махмудов О. Р.* Інвестиційна політика виходу з депресії / О. Р. Махмудов // Економіка України. — 2005. — № 5. — С. 37—44.
2. *Федоренко В. Г.* Інвестознавство: Підручник. — 3-тє вид., допов. / В. Г. Федоренко. — К.: МАУП, 2004. — 480 с.